

Konfliktadfærd hos sportsheste

Nye studier fremhæver diskrete signaler, som heste viser under træning og konkurrence, og understreger nødvendigheden af en mere empatisk tilgang til hestes fysiske og mentale trivsel. Dette blev belyst i et spændende indlæg under Faggruppe Hestes faglige programspor.

Hestevelfærd er et område i udvikling, og med stigende fokus på, hvordan heste bruges og holdes – ikke mindst set i lyset af Det Dyreetiske Råds rapport, der udkom i marts 2023. I den inkluderes en række anbefalinger, der skal medvirke til at sikre sportshestes velfærd. De involverer både træningsmetoder, udstyrsbrug og præmiering af præstationer, hvor heste ikke udviser konfliktadfærd.

Janne Christensen forsker inden for dyrevelfærd og arbejder intensivt med heste og de mentale og fysiske aspekter, der bidrager til deres velfærd. Hendes forskning belyser, hvordan heste i sports-sammenhænge udviser konfliktadfærd som respons på deres omgivelser og de krav, vi mennesker stiller til dem. Men hvad betyder konfliktadfærd, og hvorfor er det vigtigt?

Dyrevelfærd set gennem de fem domæner

Dyrevelfærd defineres i forskningskredse ofte ud fra graden af, hvorvidt et dyrs behov bliver opfyldt samt balancen mellem positive og negative aspekter af dets tilværelse. De fleste forskere tager udgangspunkt i den såkaldte fem-domæne model, som omfatter fire fysiske/funktionelle domæner, ernæring, miljø, sundhed, adfærd, hvor samspillet mellem disse domæner påvirker det femte domæne - dyrets mentale tilstand. En hest kan eksempelvis føle mæthed i modsætning til sult eller være smertefri i modsætning til at have smertevoldende skader; og det er balancen mellem

disse forhold, der skaber grundlaget for hestens samlede velfærd.

I den seneste revidering af modellen er adfærdsdomænet opdelt i yderligere områder, hvilket blot understreger, hvor komplekst emnet dyrevelfærd er.

Janne Christensen påpeger også, at menneskers holdninger til dyrevelfærd ofte er præget af forskellige udgangspunkter - fx dyrets produktivitet, naturlige adfærd eller emotionelle velbefindende. Selvom disse perspektiver giver mening for os, er det afgørende at forstå, at de ikke nødvendigvis reflekterer hestens egen oplevelse af sit liv. Målet må derfor være at forstå dyrets unikke oplevelse og sikre, at det lever under forhold, som bedst muligt opfylder dets behov og bidrager til positive oplevelser.

Når heste viser diskrete signaler

Når vi taler om konfliktadfærd hos heste, er der tale om en samlet betegnelse for adfærd, der kobles til negative tilstande som fx kan skyldes modstridende eller uklare signaler fra rytteren, smerte eller frustration. Janne Christensen beskriver betegnelsen »konfliktadfærd« som en »rodebutik« af signaler, hvor hesten reagerer på en tilsyneladende modstridende og presset situation. Konfliktadfærd kan spænde fra let genkendelige reaktioner, såsom bukken, stejlen og halepiskeren, til langt mere subtile signaler som mundåbning eller diskrete hovedbevægelser.

En del af Janne Christensens seneste forskning omfatter et studie med

islandske heste under konkurrenceforhold, hvor videooptagelser i langsom gengivelse afslørede, at mundåbning var den hyppigst observerede konfliktadfærd. Hestens mundåbning steg i takt med bevægelseshastigheden og forekom hyppigere, når hestene blev redet med korte tøjler end med løse tøjler. Andre adfærdsmarkører som hovedbevægelser og uønskede gangartsændringer blev også observeret, men forekom ikke i samme omfang som mundåbning.

Mundsår og tegn på smerte afdækkes i ny undersøgelse

Janne Christensen fremhæver et nyt forskningsprojekt, der er igangsat ved Aarhus Universitet, hvor der sættes fokus på mundsår hos heste og de potentielle forbindelser til specifikke udstyrstyper og træningsmetoder. Projektet har indtil videre afdækket, at dressurheste med mundsår udviste en signifikant højere frekvens af mundåbning gennem et dressurprogram i forhold til heste uden mundsår, der blev redet i samme dressurprogram. Dette kan indikere en sammenhæng mellem oral konfliktadfærd som mundåbning og mundsår.

Orale konfliktsignaler er ifølge Janne Christensens viden ikke observeret hos vilde heste, hvilket kan indikere, at adfærden sandsynligvis opstår som reaktion på specifikt pres eller ubehag i forbindelse med træning og udstyr. Men præcis hvorfor dette sker, kræver yderligere forskning.

5 NØGLEPUNKTER

1. Heste udviser konfliktadfærd som reaktion på pres og ubehag under træning og konkurrence, hvilket er vigtigt at genkende og forstå.
2. Der er behov for at se heste som levende væsener med komplekse behov og følelser for at sikre deres trivsel både fysisk og mentalt.
3. Videooptagelser og slowmotion-analyser kan afsløre subtile tegn på konfliktadfærd, som ellers kan være svære at opdage.
4. Valg af træningsmetoder og udstyr bør revurderes for at minimere ubehag og fremme hestens velbefindende.
5. Der er behov for specifikke kriterier og potentielt dedikerede dommere, som fokuserer på hestevelfærd i konkurrence-sammenhænge.

Opmærksomhed, etisk refleksion og nye værktøjer

Janne Christensen fremhæver betydningen af øget opmærksomhed på hestes adfærd, især inden for konkurrencer, hvor pres og krav kan være særligt høje. Der er behov for at inkludere vurderingskriterier, som specifikt adresserer konfliktadfærd, hvilket potentielt kan foretages af en dedikeret dommer, der udelukkende fokuserer på dyrevelfærd ved at observere tegn på konfliktadfærd. Hun foreslår også brugen af teknologi som fx videoafspilninger i slowmotion, inspireret af VAR-systemet i fodbold,

for bedre at kunne opdage og vurdere subtile signaler på ubehag hos heste.

Denne forskning understreger det presserende behov for en revurdering af den klassiske tilgang til hestevelfærd hen mod en mere empatisk form, hvor heste behandles som levende væsener med komplekse behov og følelser. I sidste ende er målet klart: At skabe en sportsverden, hvor heste trives og oplever både fysisk og mentalt velbefindende i alle aspekter af deres liv og træning. ■